

บทที่ 8

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่มีลักษณะการเลี้ยงที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา โดยศึกษาใน 3 กรณี คือ กรณีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในคอกเพาะเลี้ยง กรณีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในโรงเรียนและกรณีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วของคนเลี้ยง
2. เพื่อศึกษาวิธีการเลี้ยงและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว
3. เพื่อศึกษารายได้และรายจ่ายเนื่องมาจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว
4. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่มีต่อวิถีชีวิตของคนเลี้ยงและ

ครอบครัว

5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้วในแต่ละกรณีศึกษาตามประเด็นในข้อ 1 ถึง ข้อ 4

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่/บุคคลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่และบุคคลที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 3 พื้นที่ ประกอบด้วย

1. คอกเพาะเลี้ยงสุนัขบางแก้ว คือ คอกกมลชัย ตั้งอยู่ที่ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
2. โรงเรียนที่มีกิจกรรมเพาะเลี้ยงสุนัขบางแก้ว คือ โรงเรียนบ้านวังโป่ง ตำบลกำแพงดิน อำเภอสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร
3. ครอบครัวผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้ว คือ ครอบครัวของนายวิเชียร ถิ่นฐาน ซึ่งอาศัยอยู่ที่ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2. ระเบียบวิธีและแบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาค้นคว้าในแนวลึกโดยใช้แบบแผนการศึกษาพหุกรณี(Multi-Case Studies) โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) อย่างไม่สมบุรณ์ การสัมภาษณ์ (Interview) และการสัมภาษณ์แบบ

เจาะลึก(In-dept interview) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และถือว่าเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยคือ ตัวผู้วิจัย โดยได้กำหนดวิธีตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลซึ่งตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต่างแหล่งกัน การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึก หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แบบการสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison)

3. ประเด็นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ใน

4 ประเด็นใหญ่ ประกอบด้วย

- 3.1 ความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วของคนเลี้ยง
- 3.2 วิธีการเลี้ยงและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว
- 3.3 รายได้และรายจ่ายเนื่องมาจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว
- 3.4 ผลกระทบจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่มีต่อวิถีชีวิตของคนเลี้ยงและคนรอบข้าง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสนามวิจัยดังนี้

คือ 1) มีปรากฏการณ์ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในลักษณะที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) เป็นสนามวิจัยที่สามารถทำการวิจัยได้เสร็จตามเวลา 3) มีความสะดวกในด้านการคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลไม่นานเกินไป จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้เลือกสนามวิจัยที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 3 สนามวิจัย ประกอบด้วย

1. คอกกมลชัย ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาการเลี้ยงสุนัขบางแก้วของคอกเพาะเลี้ยง ซึ่งเป็นระบบธุรกิจโดยตรง

2. โรงเรียนบ้านวังโป่ง ตำบลกำแพงดิน อำเภอสว่างงาม-จังหวัดพิจิตร เพื่อศึกษาการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในโรงเรียน ซึ่งเป็นลักษณะระบบธุรกิจเพื่อการศึกษา(กึ่งธุรกิจ)

3. ครอบครัวนายวิเชียร ถิ่นฐาน ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในครอบครัว ที่เกิดเนื่องจากความชอบเป็นการส่วนตัว มิได้มุ่งหวังเชิงธุรกิจ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ ประกอบด้วยแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ บุคคล และสถานที่ และเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารรายละเอียดของโครงการเลี้ยงสุนัขบางแก้วของโรงเรียน นอกจากนั้นเป็นหนังสือ วารสาร บทความที่เกี่ยวข้องกับสุนัขบางแก้วในประเด็นต่างๆที่ศึกษา ตลอดจนเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสุนัขบางแก้ว การซื้อขายสุนัขบางแก้ว

2. บุคคล ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าของคอกเพาะเลี้ยงสุนัข ผู้เลี้ยงสุนัขในคอก อาจารย์เจ้าของโครงการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในโรงเรียน นักเรียน ผู้เลี้ยงสุนัข ผู้ปกครองของนักเรียนที่เลี้ยงสุนัข ผู้เลี้ยงสุนัขในครอบครัว และบุคคลอื่นซึ่งสามารถให้ข้อมูลประกอบได้ เช่น ชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับคอก/โรงเรียน /บ้านที่เลี้ยงสุนัขบางแก้ว ชาวบ้านในชุมชนที่กรณีศึกษาอยู่ เป็นต้น

3. สถานที่ สถานที่ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1) คอกกมลชัย อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 2) โรงเรียนบ้านวังโป่ง ตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตรและ 3) บ้านของนายวิเชียร ถิ่นฐาน ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่นๆ เช่น บ้านเพื่อนบ้านของผู้ที่เลี้ยงสุนัขบางแก้ว ร้านค้าที่แหล่งรวมของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น

4. เวลา เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นไปโดยยืดหยุ่น คือ ส่วนใหญ่ใช้เวลาช่วงกลางวันของวันหยุดราชการหรือวันนักขัตฤกษ์ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลอยู่บ้านและมีความสะดวกในการให้ข้อมูลมากที่สุด ยกเว้นในกรณีที่เก็บข้อมูลในโรงเรียน จะใช้เวลาในช่วงเวลาพักกลางวันในวันที่มีการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ตัวผู้วิจัย โดยทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างไม่สมบูรณ์ การสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด การจดบันทึกภาคสนาม การศึกษาเอกสาร นอกจากนั้นยังใช้อุปกรณ์ช่วยประกอบในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้บันทึกภาพเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้ว และเครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก เพื่อใช้บันทึกเสียงผู้ให้สัมภาษณ์ตามประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยกำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การเตรียมตัวเข้าสนามวิจัย ผู้วิจัยได้มีการเตรียมตัวเข้าสนามวิจัย เพื่อจะตอบคำถามวิจัยใน 2 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น โดยมีการเตรียมตัวดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาประเด็นตามที่วางแผนไว้ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว และบริบทอื่นที่เกี่ยวข้องกับสุนัขบางแก้ว เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสุขภาพของผู้วิจัยเอง เพื่อให้สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้อย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาในเรื่องของการเจ็บป่วยในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล

3) เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับเรื่องของการแต่งกายของผู้วิจัยไม่ให้ขัดหรือแปลกแยกกับวิถีชีวิตของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาที่ดำเนินการวิจัย

4) การเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก ภาคสนาม เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก กล้องถ่ายภาพ เป็นต้น

จากนั้นจึงติดต่อกับบุคคลที่เป็นกรณีศึกษาแต่ละกรณี โดยเข้าไปทำความรู้จัก และสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การเข้าสนามวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการในการเข้าสนามวิจัยโดยการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจ โดยการแนะนำตนเองตามสถานภาพและบทบาทที่แท้จริง(Overt Role)กับบุคคลต่างๆ ในสนามวิจัย ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเข้าไปดำเนินการวิจัย ในสนามวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสนามวิจัยว่าคณะผู้วิจัยเป็นสมาชิกของสังคมในสนามการวิจัย อนึ่ง สำหรับระยะเวลาในการเข้าสนามวิจัยนั้น ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเข้าสนามวิจัยเป็นระยะเวลา 8 เดือน (เดือน สิงหาคม 2548 ถึง เดือน มีนาคม 2549)

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ในสนามวิจัยที่เป็นกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจ โดยการแนะนำตนเองตามสถานภาพและบทบาทที่แท้จริงกับบุคคลต่างๆในสนามวิจัย แล้วจึงดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด โดยในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการสรุปข้อมูลในทุกครั้งที่กลับจากสนามวิจัย เพื่อร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล ว่าสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้หรือไม่ และมีประเด็นใดบ้างที่ควรขยายประเด็นเพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากที่สุด และเป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อออกภาคสนามในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยใช้การวิเคราะห์แบบการสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison)

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอในลักษณะการใช้ข้อความบรรยายประกอบภาพ และยกคำพูดข้อความของบุคคลสำคัญประกอบการบรรยาย รวมถึงการสถิติข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ประกอบเพื่อนำเสนอข้อมูลตามลำดับประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจึงสรุปองค์ความรู้รวมทั้งค้นพบอีกครั้งหนึ่ง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ในเชิงพหุกรณีศึกษา โดยการเปรียบเทียบแบบแผนแห่งวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในกรณีที่เป็นระบบธุรกิจ (คอกเพาะเลี้ยง) กรณีที่เป็นระบบกึ่งธุรกิจ (โรงเรียน) และกรณีที่มีใช้ระบบธุรกิจ (ครัวเรือน) พบว่า

1. ความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัขของคนเลี้ยง

การเลี้ยงสุนัขบางแก้วในแต่ละกรณีศึกษานั้น มีสาเหตุ/แรงจูงใจและจุดเริ่มต้นในการเลี้ยงที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขแห่งบริบทวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งในส่วนของแรงจูงใจในเชิงธุรกิจ และไม่ใช้ธุรกิจ ตลอดจนจนเป็นความต้องการส่วนบุคคล เพื่อเติมเต็มความรู้สึกของตนเองให้สมบูรณ์ โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในบริบทที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัขในแต่ละกรณีศึกษานั้น จะพบว่ามีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และลักษณะที่แตกต่างกัน โดยสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการที่จะเลี้ยงสุนัขบางแก้วได้นั้น ผู้เลี้ยงไม่ว่าจะเป็นในระบบธุรกิจ ระบบกึ่งธุรกิจ หรือระบบครัวเรือนก็ตาม จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรักสัตว์ โดยเฉพาะสุนัขเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นอกจากนี้ สมาชิกในครอบครัว จะต้องให้การสนับสนุนในการเลี้ยงดังกล่าวด้วย เพราะการเลี้ยงสุนัขนั้น ไม่สามารถดำเนินการได้โดยที่สมาชิกครอบครัวไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รับผิดชอบ หากได้รับการต่อต้านจากสมาชิกในครอบครัวแล้ว ก็ย่อมยากที่จะเลี้ยงได้

บุคลิกภาพส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยพบว่าผู้เลี้ยงควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นได้ ดังนั้นหากผู้เลี้ยงเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ก็ย่อมที่จะลดแรงต่อต้านจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะเพื่อนบ้าน

ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงการเลือกสถานที่เพาะเลี้ยงได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หากผู้เลี้ยงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นแล้ว ก็ย่อมทำให้ผู้เลี้ยงสามารถเลี้ยงสุนัขบางแก้วได้ในชุมชนปกติ ไม่ต้องแสวงหาที่ใหม่ที่อยู่นอกชุมชนเพื่อทำการเลี้ยงสุนัขบางแก้วโดยเฉพาะ

2. วิธีการเลี้ยงและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว

วิธีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในแต่ละกรณีศึกษานั้น จะแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขแห่งบริบทและเป้าประสงค์ในการเลี้ยง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้อาหาร การเตรียมที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพของสุนัข ซึ่งพบว่าในประเด็นของการให้อาหารนั้น สามารถจำแนกวิธีการให้อาหารออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) การเลี้ยงโดยการให้อาหารเม็ดสำเร็จรูป 2) การเลี้ยงโดยการให้เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค (เรียกว่า "การเลี้ยงแบบปล่อย" หรือ "การเลี้ยงแบบธรรมชาติ") และ 3) การเลี้ยงโดยให้อาหารเม็ดสำเร็จรูปพร้อมกับเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค

ส่วนผู้เลี้ยงจะเลือกใช้วิธีการให้อาหารแบบใด ขึ้นอยู่วัตถุประสงค์ในการเลี้ยง ความยากง่ายในการเตรียมอาหาร ความเชื่อของผู้เลี้ยง ตลอดจนพื้นฐานของผู้เลี้ยงเป็นสำคัญ โดยพบว่าในระบบธุรกิจที่เน้นในเรื่องของการจำหน่ายลูกสุนัขเป็นหลัก จะเลือกใช้การเลี้ยงโดยใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูป เพราะมีความเชื่อว่าอาหารเม็ดสำเร็จรูปจะช่วยให้สุนัขโต และแข็งแรงกว่าการเลี้ยงแบบปล่อย รวมถึงในเรื่องของกำลังซื้ออาหารเม็ดสำเร็จรูปที่มากกว่า และความสะดวกในการเตรียมอาหาร ทำให้เลือกใช้วิธีการดังกล่าว ในขณะที่ระบบครัวเรือน จะเลือกใช้วิธีการในแบบที่สอง คือ การเลี้ยงโดยให้เศษอาหาร เพราะเป็นการประหยัดต้นทุน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่แล้ว ส่วนในระบบกึ่งธุรกิจก็จะเลือกใช้วิธีการเลี้ยงแบบผสม แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นไปในแบบที่สองมากขึ้น เนื่องจากเป็นระบบกึ่งธุรกิจที่มีแนวโน้มเข้าสู่ระบบครัวเรือนเช่นเดียวกัน

สำหรับในเรื่องของการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยนั้น พบว่าก็ขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันของกรณีศึกษาแต่ละกรณีเช่นเดียวกัน โดยการเลี้ยงในระบบธุรกิจ ซึ่งมีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้สุนัขอยู่ในคอก/กรง เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่การเลี้ยงในระบบกึ่งธุรกิจหรือครัวเรือน จะให้สุนัขได้มีบริบทแห่งการดำเนินชีวิตรวมไปพร้อมๆ กับผู้เลี้ยง ไม่ได้ใช้คอก/กรง เป็นที่อยู่อาศัยหลักของสุนัข หากแต่คอก/กรง จะเป็นเพียงสิ่งที่ใช้ป้องกันสุนัขไม่ให้ทำร้ายบุคคลแปลกหน้าเท่านั้น

ส่วนในเรื่องของการดูแลสุขภาพของสุนัขนั้น จะพบว่าในแต่ละกรณีศึกษาจะมีการดูแลสุขภาพสุนัขที่แตกต่างกัน ในระบบธุรกิจจะมีการดูแลในเรื่องการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคมากกว่า มีการจัดทำทะเบียนประวัติสุนัขอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เลี้ยงสามารถสร้างความ

มั่นใจให้กับคนซื้อได้ดีขึ้น ว่าลูกสุนัขที่ซื้อไปนั้นมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ ในขณะที่การเลี้ยงในระบบครัวเรือนจะให้ความสนใจเฉพาะในเรื่องของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเท่านั้น ส่วนในการดูแลสุขภาพอื่นๆของสุนัข เช่น การฝึกสุนัขนั้น พบว่าจะไม่มีระบบการฝึกที่จริงจังและเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก การฝึกจัดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในวิถีชีวิตธรรมชาติของสุนัขที่เลี้ยงในระบบครัวเรือนและกึ่งธุรกิจ ในขณะที่กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของการประกวดสุนัข เพื่อนำไปสู่การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการเพิ่มราคาจำหน่ายของสุนัขในระบบธุรกิจ

อนึ่ง ในส่วนของผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น พบว่าการที่จะกำหนดผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลนั้น ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสถานการณ์ในแต่ละกรณีศึกษาเช่นเดียวกัน ในบางกรณี เช่น กรณีของระบบธุรกิจ การกำหนดผู้รับผิดชอบ อาจจะมีการกำหนดตายตัว เนื่องจากต้องการความชำนาญในการเลี้ยงดู และเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ของต้นทุนต่างๆ แต่กลับกันในระบบครัวเรือน ผู้รับผิดชอบในการดูแลเลี้ยงสุนัข จะขึ้นอยู่กับเวลาว่าง ความรัก ความผูกพัน และความพึงใจต่อการเลี้ยง เป็นสำคัญ ซึ่งความแตกต่างในแง่ของการกำหนดความรับผิดชอบนี้เอง ทำให้ระบบแห่งความผูกพันระหว่างสุนัขบางแก้วกับผู้เลี้ยง จึงแปรเปลี่ยนไปในแต่ละกรณีศึกษาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ในระบบครัวเรือน หรือระบบกึ่งธุรกิจที่การกำหนดผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงดูขึ้นอยู่กับความเต็มใจในการเลี้ยงเป็นหลัก ความผูกพันระหว่างสุนัขบางแก้วกับผู้เลี้ยงจึงมีมาก และเป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้น เนื่องจากผู้เลี้ยงมีความรู้สึกต่อสุนัขที่เลี้ยงมากกว่าการเป็นเพียงแคสัตว์เลี้ยงเท่านั้น หากแต่เป็นเพื่อน เป็นลูก(ในบางกรณี) ในขณะที่การเลี้ยงในระบบธุรกิจ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูสุนัข เป็นเรื่องของหน้าที่ และผลประโยชน์ตอบแทน จึงทำให้ความผูกพันอยู่แค่ในระดับของสัตว์เลี้ยง และผู้เลี้ยงเท่านั้น

3. รายได้และรายจ่ายเนื่องมาจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว

การเลี้ยงสุนัขบางแก้วในแต่ละกรณีศึกษานั้น รายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้น จะเกิดขึ้นภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงที่แตกต่างกันนั่นเอง โดยการเลี้ยงที่เน้นในเชิงธุรกิจ ได้แก่การเลี้ยงในคอกเพาะเลี้ยง หรือกึ่งธุรกิจ ซึ่งเป็นการเลี้ยงในโรงเรียนนั้น เนื่องจากมีวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินการประการหนึ่งคือการก่อให้เกิดรายได้ เพื่อการยังชีพหรือเป็นรายได้เพื่อสนับสนุนการศึกษาของผู้เลี้ยง จึงต้องมีการดำเนินการจำหน่ายลูกสุนัข หรือรับผสมพันธุ์สุนัข เพื่อให้ได้ซึ่งรายได้ดังกล่าว ในขณะที่การเลี้ยงในระบบครัวเรือนนั้น รายได้จากการเล่นสุนัขบางแก้วไม่ได้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะเป็นการเลี้ยงเพื่อช่วยเฝ้าบ้าน หรือเพื่อเป็นเพื่อนเพื่อคลายเหงา จึงพบว่ามีกรณีการเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้จากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วน้อยมาก ยกเว้นในกรณีที่ลูกสุนัขเป็นจำนวนมากและมีผู้มาขอซื้อเท่านั้น จึงจะเกิดรายได้ขึ้น ซึ่ง

สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการในการก่อให้เกิดรายได้ในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยงแต่ละคนเป็นหลัก

นอกจากนั้น ยังพบว่าเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดวิธีการเลี้ยงที่แตกต่างกัน ดังกล่าวแล้วข้างต้น และสิ่งเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดรายจ่ายหรือต้นทุนในการเลี้ยงที่แตกต่างกันไปด้วย โดยรายจ่ายที่เกิดขึ้นก็จะสอดคล้องกับเงื่อนไขและบริบทแห่งความสามารถในการดำเนินการเลี้ยงที่แตกต่างกัน โดยพบว่าในบริบทของระบบธุรกิจนั้น จะมีรายจ่ายหรือต้นทุนสูงสุด รองลงมาคือระบบธุรกิจ และที่มีย่อยที่สุดคือระบบครัวเรือน เนื่องจากการเลี้ยงในระบบครัวเรือนนั้น เป็นการเลี้ยงสุนัขบางแก้วภายใต้บริบทของการดำเนินชีวิตตามปกติของผู้เลี้ยง ดังนั้นรายจ่ายที่เกิดขึ้น จึงเป็นรายจ่ายที่อยู่ภายใต้รายจ่ายของบริบทปกติแห่งวิถีชีวิตของผู้เลี้ยง หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ไม่สามารถที่จะแจแนบเป็นรายจ่ายในการเลี้ยงได้อย่างชัดเจน

4. ผลกระทบจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่มีต่อวิถีชีวิตของคนเลี้ยงและคนรอบข้าง การเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบในสองด้าน คือทางด้านบวก และทางด้านลบ โดยทางด้านบวกนั้น ได้แก่ การก่อให้เกิดรายได้ การใช้เวลาร่วมกันให้เป็นประโยชน์ การช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา การช่วยป้องกันทรัพย์สินจากโจร ขโมยต่างๆ ซึ่งผลทางด้านบวกนั้น ก็จะมีมากน้อยแตกต่างกันออกไปตามแต่กรณีศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นของรายได้นั้น พบว่าในระบบธุรกิจจะมีการคำนึงถึงผลด้านนี้เป็นประการแรก ดังที่ได้กล่าวแล้วในประเด็นของรายได้ แต่ในขณะที่ระบบครัวเรือนจะไม่ได้คำนึงถึงผลด้านรายได้ ผลด้านรายได้เป็นแค่ผลโดยบังเอิญจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วเท่านั้น

ในขณะที่ผลกระทบทางด้านลบของการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นผลที่เกิดจากการการที่สุนัขบางแก้วก่อให้เกิดความรำคาญให้แก่บุคคลรอบข้าง ในรูปของการเห่า/ หอนเสียงดัง หรือในเรื่องของกลิ่นของมูล/ปัสสาวะสุนัข ในขณะที่สมาชิกในครอบครัวก็ต้องแบ่งเวลาในการประกอบกิจกรรมอื่นๆ มาช่วยในการเลี้ยงดูเอาใจใส่สุนัขบางแก้ว ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้ว พบว่าผลด้านลบนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการการเลี้ยงที่ไม่เหมาะสมของผู้เลี้ยง และรวมถึงการที่ผู้เลี้ยงขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง จึงก่อให้เกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้น หากผู้เลี้ยงสามารถจัดการให้เกิดความลงตัวแล้ว ผลกระทบด้านลบดังกล่าวข้างต้น จะมีน้อยมาก และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่าผลกระทบทางด้านบวกในการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ไม่ว่าจะเป็นในกรณีศึกษาใดๆ ก็ตาม มีมากกว่าการเกิดผลกระทบทางด้านลบ

อภิปรายผล

1.ความเป็นมาในการเลี้ยงสุนัขของคนเลี้ยง

จากการศึกษาวิจัยพบว่าสาเหตุ/แรงจูงใจและจุดเริ่มต้นในการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว จะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขแห่งบริบทวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งในส่วนที่เป็นแรงจูงใจในเชิงธุรกิจ และไม่ใช้ธุรกิจ ตลอดจนเป็นความต้องการส่วนบุคคล เพื่อเติมเต็มความรู้สึกของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเนาวรัตน์ ชุมยวง (2537 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการเลี้ยงสุนัขและแมวของครอบครัวชาวอเมริกันพบว่า สาเหตุที่ทำให้มีการเลี้ยงสุนัข คือ เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา ซึ่งเป็นการเลี้ยงในกลุ่มครอบครัวที่มีการหย่าร้าง กลุ่มคนชรา กลุ่มบิดา-มารดาที่บุตรแยกตัวออกไปอยู่เอง และกลุ่มคนโสด อีกสาเหตุคือ เลี้ยงสุนัขและแมวไว้เป็นเพื่อนลูก ซึ่งพบในกลุ่มครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และการศึกษาของพัชรี โกวิทยานนท์ (2538 : 14-15) ที่ได้ศึกษาการเลี้ยงสุนัขด้วยอาหารสำเร็จรูป พบว่าวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงคือเป็นเพื่อนคลายเหงา บางคนโสดหรือไม่มีลูก จึงรักสุนัขเหมือนกับลูก ทำให้การดูแลเอาใจใส่ต่อสุนัขมีมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการศึกษาของบริษัท ศูนย์วิจัยกิจการไทย จำกัด (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของคนกรุงเทพมหานคร พบว่าการเลือกเลี้ยงสัตว์จะพิจารณาจากความน่ารัก และความฉลาดของสัตว์เลี้ยงแต่ละประเภท เนื่องจากสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นให้ความเพลิดเพลิน คลายเครียด ให้ความเป็นเพื่อน คลายเหงาให้กับเจ้าของ รวมทั้งบางประเภทยังมีประโยชน์ในการช่วยเฝ้าบ้านในยามที่เจ้าของไม่อยู่ด้วย

โดยพบว่าวิธีการได้สุนัขบางแก้วมาอยู่ในความครอบครองนั้น จะมีหลายทางด้วยกัน ทั้งได้จากการซื้อ การส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงการให้ความความเสนาหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของบริษัท ศูนย์วิจัยกิจการไทย จำกัด (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้เลี้ยงสุนัขร้อยละ 92.3 นิยมเลี้ยงสุนัข ประมาณครอบครัวละ 1 – 5 ตัว ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.7 สมัครงใจเลี้ยงเกินกว่าครึ่งโหลขึ้นไป โดยสุนัขไทยที่ติดอันดับยอดนิยมใน 10 อันดับแรก ได้แก่ พันธุ์ล้งอาน อยู่ในอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 24 และพันธุ์บางแก้ว อยู่ในอันดับที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 2.1 สำหรับหนทางที่ได้สุนัขมาเลี้ยง คือ “การได้มาฟรี ๆ” คิดเป็นร้อยละ 70 ในจำนวนนี้ “เพื่อน” เป็นบุคคลที่มักนำสุนัขมาให้เป็นร้อยละ 62 นอกจากนี้ความสัมพันธ์อันดีญาติก็แสดงออกด้วยการมอบสุนัขให้เป็นของขวัญ คิดเป็นร้อยละ 28.5 สำหรับผู้ที่ซื้อสุนัขมาเลี้ยงเอง คิดเป็นร้อยละ 30 และสิ่งที่คนรักสุนัขคำนึงในการเลือกซื้ออันดับแรกคือ “พันธุ์สุนัข” คิดเป็นร้อยละ 45.6 และ พบว่าร้อยละ 33.6 ผู้เลี้ยงสุนัขเลี้ยงเพื่อ “ขจัดความเหงาของจิตใจ” เป็นหลัก และสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการที่จะเลี้ยงสุนัขบางแก้วได้นั้น ผู้

เลี้ยงจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรักสัตว์โดยเฉพาะสุนัขเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นอกจากนี้ สมาชิกในครอบครัว จะต้องให้การสนับสนุนในการเลี้ยงดังกล่าวด้วย รวมถึงผู้เลี้ยงควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อลดแรงต่อต้านจากบุคคลรอบข้าง

2. วิธีการเลี้ยงและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว

วิธีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วจะแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขแห่งบริบทและเป้าประสงค์ในการเลี้ยง รวมถึงความเชื่อของผู้เลี้ยง ตลอดจนเศรษฐฐานะของผู้เลี้ยงเป็นสำคัญ และพบว่าการเลี้ยงในระบบธุรกิจ ซึ่งมีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วเป็นจำนวนมาก จะจัดให้สุนัขอยู่ในคอก/กรง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพบว่าการถูกจำกัดบริเวณเป็นเวลานาน อาจทำให้สุนัขเกิดอาการเครียดได้ และสุนัขก็ยิ่งต้องการที่จะไปไหนมาไหนกับนายของตนเอง ในขณะที่การเลี้ยงในระบบกึ่งธุรกิจหรือครัวเรือน จะให้สุนัขได้มีบริบทแห่งการดำเนินชีวิตร่วมไปพร้อมๆ กับผู้เลี้ยง ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คิดโต เอ็ม ซีมันจู้ตัก และคณะ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในชุมชนแออัด เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะของการเลี้ยงสุนัขที่เหมาะสม คือการเลี้ยงสุนัขแบบปล่อยออกนอกบ้าน ส่วนในเรื่องของการดูแลสุขภาพของสุนัขนั้น ในระบบธุรกิจจะมีการดูแลในเรื่องของสุขภาพของสุนัขบางแก้วมากกว่า โดยการกำหนดผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น จะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสถานการณ์ในแต่ละกรณีศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งความแตกต่างในแง่ของการกำหนดความรับผิดชอบนี้เอง ทำให้ระบบแห่งความผูกพันระหว่างสุนัขบางแก้วกับผู้เลี้ยง แปรเปลี่ยนไปในแต่ละกรณีศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าในการเลี้ยงดู "สุนัข" ที่มีอายุยืนยาวประมาณ 15 ปี ผู้เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่ ให้แง่คิดแก่ผู้ที่สนใจจะเลี้ยงสุนัขว่า ควรมีความเข้าใจและมีความรักให้กับสุนัขเป็นอย่างดี และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าการพาสุนัขไปออกกำลังกาย ด้วยการพาไปเดินเล่นหรือวิ่ง จะทำให้สุขภาพทั้งของสุนัขและ "เจ้านาย" แข็งแรง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กันทั้งสองฝ่าย

สำหรับเรื่องของการให้อาหารนั้น พบว่าวิธีการให้อาหารที่แตกต่างนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชื่อ และเศรษฐฐานะที่แตกต่างกันของผู้เลี้ยงเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ ไรชดา ไจกระจ่าง (2544 : 112-114) ที่ศึกษาปัจจัยการสื่อสารการตลาดกับการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของผู้เลี้ยงสัตว์ พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง มีเพียงระดับการศึกษาเท่านั้นที่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างในการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง ส่วนพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในเรื่องของจำนวน

สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ด้านความถี่ในการซื้อ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยบริบทของการศึกษาวิจัยที่แตกต่างกัน การศึกษาที่ดำเนินการในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ ที่มีบริบทของผู้เลี้ยงที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก ทำให้รูปแบบของพฤติกรรมของผู้เลี้ยงในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไป

นอกจากนั้น ยังพบว่าผู้ที่รับผิดชอบในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น จะแตกต่างกันออกไปตามแต่บริบทของกรณีศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฤทัย เหมาะมดุงกุล (2542 : 4) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในบ้าน เขตเทศบาล นครเชียงใหม่ พบว่าผู้เลี้ยงสุนัขนั้นจะเป็นการเลี้ยงด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติสนิท

3.รายได้และรายจ่ายเนื่องมาจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว

การเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่เน้นในเชิงธุรกิจ หรือกึ่งธุรกิจ มีวัตถุประสงค์หลักคือการก่อให้เกิดรายได้ ในขณะที่การเลี้ยงในระบบครัวเรือนนั้น เป็นการเลี้ยงเพื่อช่วยเฝ้าบ้าน หรือเพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา จึงพบว่ามีกรดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้จากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วน้อยมาก ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดวิธีการเลี้ยงที่แตกต่างกัน และก่อให้เกิดรายจ่ายหรือต้นทุนในการเลี้ยงที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของคนกรุงเทพมหานคร มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ร้อยละ 56.71 ค่าใช้จ่ายด้านเวชภัณฑ์ ร้อยละ 10.07 ค่าใช้จ่ายด้านอาหารเสริมและวิตามิน ร้อยละ 11.25 ค่าใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพและทำความสะอาด ร้อยละ 8.45 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 4.0 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด และการศึกษาของบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสุนัข สรุปลงได้ดังนี้ ค่าอาหารตกประมาณ 250 - 1,000 บาท/เดือน ค่าเครื่องใช้ส่วนตัวของสุนัข ค่าพาไปพบสัตวแพทย์ยามไม่สบาย และค่าใช้จ่ายในการตกแต่งความสวยงามของสุนัข ในแต่ละรายการนี้ส่วนใหญ่เสียค่าใช้จ่ายสูงสุดไม่เกิน 500 บาท/เดือน และในด้านการรักษาความสะอาดของสุนัข พบว่า "เจ้านาย" มักจะใช้แชมพูกันเห็บ/หมัดสำหรับสุนัขโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 63.7 ควบคู่กับการใช้แปรงโรยตัวร้อยละ 50.8 ทั้งนี้แปรงที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแปรงที่ผสมด้วยยาฆ่าเห็บและหมัด ส่วนความสวยงามนั้น เจ้านายมักเลือก "ปลอกคอหนัง" ให้สุนัข คิดเป็นร้อยละ 43.3 สำหรับการใส่เสื้อผ้าให้แก่สุนัขนั้น มีเจ้านายที่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 73 เพราะจะบดบังความงาม ความน่ารักของสุนัข รวมถึงการศึกษาของอรทัย เถลิงเกียรติสิลา (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค ในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร

พบว่าสินค้าที่ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าในกลุ่มอาหารสัตว์ รองลงมาคือ กลุ่มเวชภัณฑ์ยา อุปกรณ์ในการเลี้ยงสัตว์ และสินค้ากลุ่มของเล่นสำหรับสัตว์เลี้ยง ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยง คือ ตัวผู้บริโภคเอง และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค ในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงร้านเดิม

และจากการศึกษาวิจัยในภาพรวมนั้นพบว่าบริบทของระบบธุรกิจนั้น จะมีรายจ่ายหรือต้นทุนสูงที่สุด รองลงมาคือระบบธุรกิจ และที่มีน้อยที่สุดคือระบบครัวเรือน เนื่องมาจากรูปแบบของการเลี้ยงสุนัขบางแก้วเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงมีความแตกต่างกัน ทำให้ระบบธุรกิจเป็นระบบที่มีการลงทุนสูงที่สุดตามไปด้วย

4.ผลกระทบจากการเลี้ยงสุนัขบางแก้วที่มีต่อวิถีชีวิตของคนเลี้ยงและคนรอบข้าง การเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบในสองด้าน คือทางด้านบวก และทางด้านลบ โดยทางด้านบวกนั้น ได้แก่ การก่อให้เกิดรายได้ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา การช่วยป้องกันทรัพย์สินจากโจร ขโมยต่างๆ ในขณะที่ผลกระทบทางด้านลบของการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นผลที่เกิดจากการการที่สุนัขบางแก้วก่อให้เกิดความรำคาญให้แก่บุคคลรอบข้าง และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่าผลกระทบทางด้านบวกในการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ไม่ว่าจะเป็นในกรณีศึกษาใดๆ ก็ตาม มีมากกว่าการเกิดผลกระทบทางด้านลบในทุกกรณี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของFogle (1981) ที่พบว่าสัตว์เลี้ยงสามารถช่วยในการบำบัดโรคให้กับเด็ก คนไข้ในโรงพยาบาลและผู้สูงวัยได้ และการศึกษาของ Horn & Meer (1984) ที่รายงานว่าผู้ที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงจะมีความรู้สึกในด้านความเป็นอยู่ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ รวมถึงผลการศึกษาของ Rovivn & Bensei (1985) ที่พบว่าสัตว์เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับมนุษย์ในช่วงระหว่างการเจริญเติบโตจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งผลกระทบด้านบวกดังกล่าวนั้น เป็นผลที่ไม่สามารถประเมินค่าออกมาเป็นตัวเงินได้อย่างชัดเจน แต่เป็นคุณค่าทางจิตใจซึ่งมีค่าอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบด้านลบของการเลี้ยงสุนัขบางแก้ว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้วในครั้งนี ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะในสองส่วน คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในระบบธุรกิจนั้น อาจก่อให้เกิดความเครียดกับสุนัขได้ จึงควรที่จะได้มีการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของการดูแลสุขภาพ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสุนัขบางแก้วกับผู้เลี้ยงในระบบธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากผลการศึกษาที่บ่งชี้ว่า แนวโน้มของผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวเป็นหลัก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเข้าไปให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับครอบครัวของผู้เลี้ยงด้วย เพื่อให้การเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น เป็นการเลี้ยงที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความรัก และการดูแลอย่างแท้จริง ไม่เป็นการทรมานสัตว์โดยไม่รู้ตัว

1.3 ควรมีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสุนัขบางแก้วในระบบที่เป็นกึ่งธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากเป็นระบบที่ตอบสนองทั้งในด้านของรายได้ และตอบสนองทางจิตใจ ในแง่ของความผูกพันระหว่างสุนัขบางแก้วกับผู้เลี้ยงด้วย

1.4 ควรมีการเตรียมพร้อมทางด้านการตลาด โดยมีการสำรวจความต้องการสุนัขบางแก้ว เพื่อที่จะได้กำหนดบทบาทและสถานภาพของสุนัขบางแก้วที่เหมาะสมกับตลาดได้อย่างถูกต้อง อันจะเป็นการเกื้อหนุนทั้งในส่วนของวิถีชีวิตของผู้เลี้ยง และเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ของสุนัขบางแก้วให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยไปพร้อมๆ กัน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงแห่งความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของชุมชนกับสุนัขบางแก้วที่แปรเปลี่ยนไปในเชิงลึกเพิ่มมากขึ้นเป็นกรณีเฉพาะ โดยเฉพาะในส่วน of ชุมชนบ้านบางแก้ว ที่เป็นถิ่นกำเนิดของสุนัขบางแก้ว

2.2 ควรศึกษาวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขในเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุนัขพันธุ์ไทย กับสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ เพื่อจะได้เข้าใจถึงมูลเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงสุนัขพันธุ์ต่างประเทศมากกว่าสุนัขพันธุ์ไทย